

mint régen
ismét
átszeltem gyönyörű tarhegyeken

át legelőinken, e ragyogó tiszta földeken
amerre
csak a szem ellát
mily rövidek az őszi napjai itt
ilyen töretlen ösvények
sehol máshol...
messze észak felé
az utat rének patái jelölik ki
széllel szemben...

az őszi alkonyban csillagok gyúlnak a magasban...
és sziporkázni kezd az északi sarkifény

*Lehajtja fejét, álomba merül. A fények lassan elhalványodnak... s amikor
ismét felerősödnek, a rénpásztor helyén posztókabátja nyugszik. A követke-
ző részek alatt a Rénpásztor a jójakórus tagjai között ül.*

3. Jójakálók énekelnek

4. Dereshajú

lassan közeledik, egészen lassan
az őszi hold

a csodás színekben pompázó éjek
a megtörténetek mögül
óvatosan előbújik
na, hogy s mint van
ahol korábban vándoroltam...

5. Jójakálók énekelnek

6. Dereshajú

Egészen közelmegy az alvó Rénpásztorhoz, körbenéz.

rénszarvasok
egy egész csorda

mily gyönyörű
és egy fáradt
alvó rénpásztor
Közelebb megy, úgy beszél az alvóhoz, mintha ismerné.
milyen szép
ez az alvó ifjú
a napok jönnek
és mennek

az életről szőtt álmok
csupán álmok maradnak

az élet maga

sötét és világos egymásutániséga

éjszaka és nappal
öröm és fájdalom
és mégis,
milyen szép
ez az alvó ifjú

7. Jojkálók éneke

8. Rénpásztor

milyen különös...
olyan mintha álmodnék...
de nem lehet álom...
a csillagok
a hold és a hely
ahol alszom, mind ugyanazok
de a vendég oly halovány
mintha a múltból tűnne elő
akárcsak Dereshajú a meséjében...

*vuo*j, vagy TE MAGAD lennél az?
hisz ő is jojkálgatva ezeket a helyeket járta...

9. Dereshajú

jojkálgatva bizony... dalolgatva...

bárcsak hallhatnám
üde zöld dalát...

érezném jojkája rügyillatát,
rügyezik-e még, kipattannak-é virágokba...

nem tudnál, kedves barátom...
szívből egy dalt fakasztani...
hogy megtisztítsa a gondolataimon ülő jeget,
hogy újra szikrázhassanak...

10. Rénpásztor jojkál

11. Dereshajú

még mindig,
még mindig
az élet vize csendül a dalban
még mindig hallani az időtlen időt
látni ahogy a szél a vizet fodrozza

a jojka
mely a tar hegyek lélegzetét visszahozza
és ha füled földhöz tapasztod
hallhatod
földanyánk szívverését

ez az idő
az idő, mely időtlen
az álom, mely élet, s az élet, mely álom, mely élet

álom az életben

12. Rénpásztor és Dereshajú együtt jojkál

13. Dereshajú

mily
fiatal vagy
pihenned kell még

nekünk
kik a múltból jöttünk
van elég időnk várni
nem kell sietnünk sehová, semerre
soha többé

néha
vágunk beleszagolni
a zsenge fű illatába
a fiatalság bódulatába
szemmel kísérni amonnan
hogy étellel teli-e az élet
ugrándoznak-e a rénborjak
mámorosan a rügyektől, zsenge levelektől

aludj csak, hisz te fiatal vagy,
álmodozz!
tapaszd füled
szorosan a földhöz
érezd
ahogy a földből
árad beléd az erő
a tudás
a szavak nélküli tudás

nincsenek szavak a legmélyebb érzésekre
nincs azoknak neve
de meghallhatod őket
ha megnyílsz
és figyelmeddel ráösszpontosítasz

14. Jojkálók énekelnek

15. Jojkálók és Rénpásztor együtt jojkálnak

16. Rénpásztor

miért vagyok ilyen szomorú...?
a föld érzi
szíve lüktet
amikor hallgatom, figyelem

miért nem marasztaltam
Dereshajút
kérddezhettem volna őt
tanulhattam volna tőle
kérdzgethettem
volna
de az álmok

miért is
fantáziálgatok
róluk
hisz pusztá álmok

mégis, annyi minden van
amit megkérddezhettem volna
megtehettem volna

17. Rénpásztor a világ fájdalmáról jojkál, keservesen

18. Jojkálók énekelnek

*Dereshajú visszatér, de most fehérben van, a haja lazán vállára omol. Ez-
úttal is lassan közelít.*

19. Dereshajú

...sok mindent tudni szeretnél, igaz?

de tudod jól,
                  hogy könnyebb lenne e tudás nélkül!
nincs szükséged rá
amit tudnod kell
                  magadban mind megtalálod

a szeretet
  az egyetlen
                  amire valóban szükséged van
                  a bátorságra
  hogy szeresd magad
                  olyannyira
hogy rájőjj,
                  éppen ezért van szükséged másokra...

                  mi kell neked
ne kérdezd
                  szeretni
                  és merni szeretni
                  magad

                  hogy aztán tudj másokat is

20. Jójókálók és a Dereshajú együtt jójókál

21. Dereshajú

                  a Hold és a Nap
                  számtalan nemzedék
                  ügető kísérője

mennek   terelőutak mentén az évek is
                  jönnek
                  zsenge nyár –
                  aranylile sívít, könnyek
                  a fajdkakas szemében

így szólt testvérem a messzi keleten²,
 amint egyedül vándorolt keskeny utakon, elhagyott
 helyeken,
 messze-messze,
 hol az emberi láb
 nyomában igazi ösvény kél
 hol emberek kék-fekete sörénye csillog
 hullámzása ritmusa
 mint a csordában az agancsoké
 a kora ősz elválasztó karámjában

 és emberek is
 követik saját vándorútjaik
 az emberek
 a népek
 akik csak jönnek
 mennek a nyomokban

 volt
 amikor a bölcsesség
 elpártolt
 az emberektől
 és ők más vándorútra tértek
 új horizont után néztek
 sóvárgó elméjüket
 követve

 és a nap keringett
 s a hold vándorolt tovább
 az emberek sokasága
 hordákba vetődtek
 összekeveredtek, elvegyültek

 az emberi lény nem magányosnak teremtődött
 nem, bizony, nem

² Macuo Basó (1644–1694) hajkumestert és egyik hajkuját idézi itt a szerző. *Tavaszi távozik / Madarak sírnak / A halak szemei könnyel áradnak.*

neked is megvannak a magad álmai
az ágyéknak saját vágyai
ez az élet körforgása

és a nap rója köreit
a hold vele kóborol
telnek-múlnak a napok, hónapok, évek, korszakok

emberek, népek
jönnek, mennek
születnek, halnak

de ahogy a hordáik egyre nagyobbakra nőnek
egyre hatalmasabbak
és erősebbek lesznek
mint a szökőár
akkor elöntik mindazt, mi útjukba áll
összezúzzák
nem számít semmit a partszakasz, sem partvonal
még a hordák sem
amíg egyszer

22. Jojkálók énekelnek

23. Rénpásztor

A jójka lassan kezdődik, de egyre erősebbé válik... és a vége felé egészen hangosan szól.

...meg kellett volna
kérdennem
igen, jobb lett volna
de homályos az emlék is

mégis

valami fájdalom
valami szomorúság
valami kor nyomaszt
valami

az ember a természet része
az élet egyik része
csupán egyik része...

és van fény
és sötétség

meleg és hideg
halál és élet

és az Élet...

kedves barátom,
még a betegségnek is megvan a maga bölcsessége,
a maga élete

még a bajok is
szeretik magukat
harcolnak magukért
csatáznak egymás közt

barátom,
a népek, kik felszabadultak
mások uralma alól
olyanok mint az éjjel
mint a nappal

25. Rénpásztor és Dereshajú együtt jöjkál

26. Dereshajú

bármiről legyen is szó
mindennek van ellentéte
a fényhez kell az árnyék, árnyékhoz a fény
a jóban is van rossz, a rosszban is lehet jó
a férfihez nő kell, nőhöz a férfi
a gyermekben az öreg, az öregben a gyerek

képességeidben viszont erő rejlik

hagyd hát kivirágozni magadban, ám rejtsd el őket
másnak, ne beszélj róluk
mert a képességek erejük vesztik,
ha mások megtudják

a Hold és a Nap az egek vándorútján járnak
az élet mély vizében

a világmindenség
hang nélkül is összhangban van
felviláglik
beborul

27. Jojkálók és a Dereshajú együtt jojkálnak

28. Dereshajú

ne hidd, drága öcsém,
hogy bármit is mondtam volna neked,
álmot álmodsz csupán

s világod a fejedben létezik csupán
puszta gondolat
egyedül benned

kövesd saját sorsod, életed
figyeld, amit látsz, hidd, amit hiszel

borulj le
és öleld át édesanyád
a földet

és akkor meghallod szívdobogását
az élet hangjait
a világmindenségét

az életet

ne gondold, drága öcsém,

hogy bármit is mondtam volna
én te vagyok,
                  a te félelmed
                  a te vágyad
                  álomvándor az álmaidban
                  dereshajú
                  fehérre fagyott gondolatok

tán én vagyok te
                  öregem
          vagy te vagy én
                  fiatalon

haj, vagyok, haj, vagy mégsem

29. Rénpásztor és Dereshajú együtt jójkál

30. Dereshajú

                  a Hold és a Nap az egek vándorlótútajain
                  az élet mély vizében
a világmindenség
                  halk összhangban
                  felviláglik, majd beborul
                  az élet álom, mely élet
álom az életben

a világmindenség
                  hang nélkül is összhangban
                  felviláglik
                  beborul

élet

31. Jójkálók, Rénpásztor, Dereshajú jójkálnak

32. Dereshajú

s azt kérded
                  én vagyok-e Dereshajú az ezeréves mesékből

én vagyok, igen,
de én te vagyok
a te gondolatod
a te álmod

s mikor továbbmész
bebújok
az álmaidba
ott maradok veled

ha én létezem
drága öcsém,
amikor megálmodsz álmaidban
azok az igazi álmok
ám neked kell eldöntened,
milyen álmod akarsz valóra váltani

most megyek,
kedves öcsém,
eltűnök az álmaidban
tebenned

mert nem vagyok más
csak libbenő szél,
mely nyírfagallyak közt játszik
az elméd ágain

bagolyszárnyakon átrepülök
az élet túloldalára
halkan
hang nélkül szállok

az álmok másvilágába

33. Jojkálók és Dereshajú jojkálnak

*Dereshajú eltűnik... a fények a színpad közepére irányulnak. Rénpásztor
ugyanott ébred, ahol elaludt.*

az én álmaimba
s én vagyok Dereshajú
csatlakozom hát a bagolyhoz
hisz Dereshajú
magam vagyok

követem
a rénszarvasokat
az élet körforgását
az élet vándorútját

miképp
a Nap és a Hold
az egek vándorútján

én is
követem sorsom
az átkelés útvonalát
álmaimat

kísérem

az életet
álmaim
sorsom...

megyek hát

Rénpásztor összeszedi a holmiját, és elmegy.

37. Jojkálók énekelnek

Az énekmondók folytatják a dalolást, míg Rénpásztor el nem tűnik.

Vége

DOMOKOS JOHANNA és ÓRI ESZTER fordítása